

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Ģimenes Lietas Un Mantojums](#) > [Vecāku Atbildība – Bērna Aizgādība Un Saziņas Tiesības](#) Italy

Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Kāda ir juridiskā termina „vecāku atbildība” praktiskā nozīme? Kādas tiesības un pienākumus personai uzliek vecāku atbildība?

Itālijas tiesībās ar likumu par vecāku institūta reformu (Likums Nr. 219/2012) un Likumdošanas dekrētu Nr. 154/2013, kura noteikumi stājās spēkā 2014. gada 7. februārī, “vecāku varas” (*potestà genitoriale*) jēdziens tika aizstāts ar “vecāku atbildības” (*responsabilità genitoriale*) jēdzienu.

Vecāku atbildība ir pienākums uzturēt, audzināt, izglītēt bērnus un sniegt morālu atbalstu viņiem, ņemot vērā viņu spējas, tieksmes un mērķus.

Bērniem ir tiesības uzturēt līdzsvarotas un pastāvīgas attiecības ar abiem vecākiem, tikt vecāku aprūpētiem, audzinātiem, izglītotiem un morāli atbalstītiem, kā arī uzturēt jēgpilnas attiecības ar katra vecāka priekštečiem un radniekiem.

Arī bērniem ir pienākumi – cienīt vecākus un piedalīties ģimenes saišu uzturēšanā, kamēr viņi dzīvo ģimenē.

2 Kam parasti tiek piešķirta vecāku atbildība par bērnu?

Ja vecāki ir savstarpējā laulībā, vecāku atbildība iestājas uz likuma pamata. Šajā gadījumā abiem vecākiem ir vecāku atbildība par saviem bērniem.

Ja vecāki nav savstarpējā laulībā, vecāku atbildība ir vecākam, kurš ir atzinis bērnu. Ja abi vecāki atzīst bērnu, viņiem ir un viņi īsteno vecāku atbildību par bērnu tā, it kā viņi atrastos laulībā. Ja vecāki nav laulībā un neatzīst bērnu vienlaicīgi, otrā atzīšana nevar notikt bez tā vecāka piekrišanas, kurš jau ir atzinis bērnu. Bez šīs piekrišanas ir jāiesniedz tiesas pieteikums par izcelšanās noteikšanu.

Vecākiem ir jāīsteno vecāku atbildība, kopīgi vienojoties, ņemot vērā bērna spējas, rakstura iezīmes un mērķus. Jo īpaši vecākiem, kopīgi vienojoties, ir jānosaka bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

3 Vai vecāku vietā var iecelt citu personu, ja vecāki nespēj vai nevēlas uzņemties vecāku atbildību par savu bērnu?

Ja bērnam īslaicīgi nav piemērotas ģimenes vides, tiek organizēta bērna uzņemšana citā ģimenē.

Turklāt, ja vecāki nepierāda, ka pietiekami spēj rūpēties par savu bērnu audzināšanu, piemēram, ja viņi ir ārkārtīgi nesaticīgi un viņu attiecības ietekmē bērna drošu attīstību, tiesas bieži vien aizgādības tiesības piešķir ģimenes dzīvesvietas sociālajam dienestam. Tas parasti ietver vecāku atbildības īstenošanas ierobežošanu: parasti lēmumus par bērna veselības aprūpi, izglītošanu un audzināšanu pārņem sociālie dienesti ģimenes

dzīvesvietā. Šādos gadījumos bērns bieži vien turpina dzīvot kopā ar saviem vecākiem vai vienu no viņiem. Nopietnākajos gadījumos tiesa nosaka, ka bērns ir jāizņem no ģimenes.

Ja vecāks pārkāpj savus pienākumus vai nevērīgi izturas pret tiem vai ļaunprātīgi izmanto ar tiem saistītās tiesības, tādējādi nopietni kaitējot bērnam, tiesa var noteikt, ka šim vecākam ir jāatņem vecāku atbildība.

Ja abi vecāki ir miruši, ja vecākiem ir atņemta viņu vecāku atbildība vai ja viņi jebkādu citu iemeslu dēļ nespēj īstenot vecāku pienākumus, tiek iecelts aizbildnis. Aizbildnis rūpējas par bērnu, ir viņa juridiskais pārstāvis visās civilajās tiesvedībās, kā arī pārvalda bērna mantu.

Civilkodeksā arī ir paredzēta iespēja tiesai iecelt īpašu aizbildni, ja vecāki kopīgi nespēj vai nevēlas, vai ja vecāks, kurš vienpersoniski īsteno vecāku atbildību, nespēj vai nevēlas veikt vienu vai vairākas darbības bērna interesēs ārpus ikdienišķo rūpju robežām. Šādos gadījumos īpašajam aizbildnim ir jāveic šīs konkrētās darbības.

4 Kā tiek risināts jautājums par vecāku turpmāko atbildību, ja vecāku laulība tiek šķirta vai ja vecāki vairs nedzīvo kopā?

Abu vecāku atbildība nebeidzas pēc laulības iziršanas, šķiršanas, atcelšanas vai anulēšanas vai attiecīgo civiltiesisko seku izbeigšanās.

Parastā aizgādības forma, kas nodrošina kopīgu vecāku pienākumu pildīšanu, ir kopīga aizgādība, kurā vecāku atbildību īsteno abi vecāki.

Nozīmīgākos lēmumus, kas skar bērna intereses, proti, par bērna izglītību, audzināšanu, veselību un pastāvīgās dzīvesvietas izvēli pieņem, vecākiem savstarpēji vienojoties un ņemot vērā bērna spējas, rakstura iezīmes un vēlmes; savukārt visos parastajos administratīvajos jautājumos vecāki var īstenot vecāku atbildību atsevišķi (Civilkodeksa 337.c pants).

Kopīga aizgādība ne vienmēr nozīmē to, ka bērns vienādu laiku pavada pie katra no vecākiem. Parasti rīkojumā par laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu tiek noteikts, pie kura no vecākiem bērns pastāvīgi dzīvos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem vecāks, pie kura bērns nedzīvo, var pavadīt laiku kopā ar bērnu. Laiks, ko bērni pavada, dzīvojot pie katra no vecākiem, var tikt sadalīts arī līdzvērtīgi, ja vecāki dzīvo netālu viens no otra un viņu dzīvesveids ir līdzīgs, ja vien šāda kārtība nelabvēlīgi neietekmē bērnu sociālo vai skolas dzīvi.

Tomēr, ja kopīga aizgādība nav bērna interesēs, tiesnesis ar pamatotu lēmumu var noteikt viena vecāka atsevišķu aizgādību (Civilkodeksa 337.d pants).

Visbiežāk gadījumi, kad tiek noteikta atsevišķa aizgādība, ir šādi:

1. ja viens no vecākiem apdraud bērna fizisko un psiholoģisko labbūtību (vardarbīgs vecāks, vecāks ar nopietnu sodāmības reģistru vai no narkotikām vai alkohola atkarīgs vecāks);
2. ja vecāks nav spējīgs morāli un finansiāli atbalstīt bērnu vai nav izrādījis nekādu interesi par bērnu;
3. ja vecāks bērna priekšā noniecina otru vecāku;
4. ja starp vecākiem ir tik liels naidis, ka tas varētu traucēt bērna līdzsvarotībai un psihiski fiziskajai attīstībai.

Atsevišķas aizgādības gadījumā vecāku atbildību īsteno tikai tas vecāks, kuram ir aizgādība, un viņam ir jāievēro tiesas noteiktie nosacījumi. Tomēr vissvarīgākie lēmumi par bērnu ir jāpieņem abiem vecākiem, ja vien sevišķi svarīgu apstākļu (piemēram, vardarbīgas vai aizskarošas uzvedības) dēļ, nav noteikts citādi (Civilkodeksa 337.d pants).

Vecākam, kurš neīsteno vecāku atbildību, ir tiesības un pienākums pārraudzīt bērna izglītību, audzināšanu un dzīves apstākļus (316. panta pēdējais punkts).

5 Ja vecāki noslēdz vienošanos par vecāku atbildību, kādas formalitātes ir jāievēro, lai šī vienošanās būtu juridiski saistoša?

Vienošanās starp vecākiem par to, kā viņi pēc laulāto atšķiršanas īsteno vecāku atbildību, ir jāiesniedz tiesā,

kurai ir vietējā jurisdikcija un kura noteiks, vai minētā vienošanās nodrošinās bērna tiesības un labbūtību; ja nodrošinās, tiesa to apstiprinās.

Ja laulātie, kuriem ir nepilngadīgi bērni, vēlas īstenot laulāto atšķiršanu vai šķirt laulību un ir vienojušies par bērnu aizgādību un vecāku atbildības īstenošanu, viņi var izvēlēties vienu no diviem risinājumiem:

a) iesniegt tiesā kopīgu pieteikumu un apstiprināt vienošanos;

b) izmantot "sarunas ar jurista atbalstu" (Likumdošanas dekrēta Nr. 132/2014 6. pants): tā ir vienošanās, ar kuru puses piekrīt labticīgi un taisnīgi sadarboties, lai miermīlīgi noregulētu ar laulāto atšķiršanu un bērnu aizgādību saistīto strīdu.

Ja ir nepilngadīgi bērni (kā arī pilngadīgi bērni, kuri ir rīcībnespējīgi, kuriem ir smaga invaliditāte vai kuri nav ekonomiski neatkarīgi), atbalstītajās sarunās panāktā vienošanās desmit dienās ir jāiesniedz jurisdikcijas tiesas prokuroram, kurš apstiprinās minēto vienošanos, ja uzskatīs, ka tā ir bērnu interesēs. Ja prokurors uzskata, ka vienošanās nav bērnu interesēs, viņš to piecās dienās pārsūtīs tiesas priekšsēdētājam, kurš noteiks datumu kādā no nākamajām 30 dienām, kad pusēm ir jāierodas, un rīkosies nekavējoties.

Pēc vienošanās apstiprināšanas tā ir saistoša un līdzvērtīga tiesas rīkojumiem, kas pieņemti saistībā ar laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu.

Ja vecāki nav laulībā, ir iespējams tikai pirmais risinājums (t. i., tiesas apstiprināta vienošanās).

6 Kādi ir alternatīvie konflikta ārpus tiesas risināšanas līdzekļi, ja vecāki nevar vienoties par vecāku atbildības jautājumu?

Lai risinātu jebkurus jautājumus saistībā ar vecāku atbildības īstenošanu, vecāki var vērsties pie ģimenes lietu mediatora. Mediācijas mērķis nav panākt pāra samierināšanu, bet gan ļaut savstarpēji vienoties par vecāku atbildības īstenošanas nosacījumiem, tādējādi izvairoties no jebkādiem konfliktiem vai mazinot tos. Tomēr jebkurš kopīgi panāktais risinājums ir jāiesniedz tiesā, kas izvērtē, vai ir ievērotas bērna intereses.

Ja strīds turpinās, tas tiks nodots tiesai, kurai ir jurisdikcija laulāto atšķiršanas, laulības šķiršanas un bērnu aizgādības lietās.

7 Kādus jautājumus attiecībā uz bērnu var izlemt tiesnesis, ja vecāki iesniedz lietu tiesā?

Ir iespējami divi šādi scenāriji.

a) Ja vecāku domas dalās attiecībā uz īpaši svarīgiem jautājumiem, strīdu var iesniegt tiesā. Šādos gadījumos tiesa vispirms piedāvā risinājumus, kas vislabāk atbilst bērna un ģimenes interesēm. Ja strīds turpinās, tiesa konkrēta jautājuma izšķiršanas pilnvaras piešķir tam vecākam, par kuru tiesa uzskata, ka viņš/viņa, visticamāk, rūpēsies par bērna interesēm.

b) Vecāki var celt prasību tiesā, lūdzot pieņemt lēmumu par bērnu aizgādību un dzīvesvietu (parasti — ja tiek īstenota vecāku kā laulāto atšķiršana). Šādā gadījumā tiesa lemj par:

- bērnu aizgādību, primāri izvēloties kopīgas aizgādības risinājumu (t. i., piešķirot aizgādības tiesības abiem vecākiem);
- laikposmiem un nosacījumiem saistībā ar dzīvošanu pie katra no vecākiem,
- par bērnu uzturlīdzekļu summu, kā arī kopumā – par katra vecāka ieguldījumu izdevumos, kas rodas saistībā ar bērna aprūpi, izglītošanu un audzināšanu.

Tā kā svarīgākie lēmumi ir jāpieņem vienojoties arī tad, kad vecāki ir šķīruši laulību vai ir notikusi laulāto atšķiršana, vecāki var vērsties tiesā ar prasību par strīdu, ja pastāv domstarpības par jebkuru atsevišķu jautājumu, kā paskaidrots a) apakšpunktā.

8 Ja tiesa nolemj nodot bērnu viena vecāka atsevišķā aizgādībā, vai tas nozīmē, ka viens no vecākiem var izlemt visus jautājumus attiecībā uz bērnu, iepriekš nekonsultējoties ar otru vecāku?

Vecāks, kuram piešķirta atsevišķa aizgādība pār bērniem, vecāku atbildību īsteno vienpersoniski, ja vien tiesa nav noteikusi citādi. Konkrētais vecāks cita starpā var arī patstāvīgi pieņemt īpašus administratīvus lēmumus.

Tomēr, pat ja vienam no vecākiem ir piešķirtas atsevišķas aizgādības tiesības, lēmumi, kas ir bērna interesēs (saistībā ar viņa izglītību, audzināšanu un veselību), ir jāpieņem abiem vecākiem, ja vien lēmumā par aizgādību nav noteikts citādi.

Parasti tiesneši lemj, ka nav nepieciešama tā vecāka piekrišana, kuram nav aizgādības tiesību, ja šis vecāks ir prombūtnē, vienaldzīgs, nav sasniedzams vai iepriekš ir izturējies vardarbīgi, aizskaroši vai kaitnieciski.

Vecākam, kuram nav aizgādības tiesību pār bērniem, ir tiesības un pienākums pārraudzīt viņu izglītību, audzināšanu un dzīves apstākļus, kā arī viņš/viņa var vērsties tiesā, ja uzskata, ka ir pieņemti lēmumi, kas neatbilst bērna interesēm.

9 Ja tiesa nolemj nodot bērnu abu vecāku kopējā aizgādībā, ko tas nozīmē praktiski?

Ja ir piešķirta kopīga aizgādība, vecāku atbildību īsteno abi vecāki, kuriem ir jāvienojas par bērnu dzīves virzīšanu un kopīgi jāpieņem lēmumi par bērnu izglītību, audzināšanu, veselību un parastās dzīvesvietas izvēli, nodrošinot, ka šie lēmumi ir bērna interesēs. Attiecībā uz lēmumiem par ikdienišķiem administratīviem jautājumiem vecāki principā vecāku atbildību īsteno atsevišķi konkrētajos laikposmos, kad bērni dzīvo pie viņiem.

10 Kurā tiesā vai iestādē ir jāvērsas ar iesniegumu par vecāku atbildību? Kādas formalitātes ir jāievēro un kādi dokumenti jāpievieno iesniegumam?

Vispārējās jurisdikcijas tiesai (*Tribunale ordinario*) ir jurisdikcija visos procesos par bērnu aizgādību, kā arī par saistītajiem jautājumiem vecāku atbildības kontekstā.

Ja strīds attiecas uz vecāku atbildības atņemšanu, ierobežošanu vai atjaunošanu, neskarot faktorus, kas saistīti ar bērnu aizgādību, jurisdikcija ir nepilngadīgo lietu tiesai (*Tribunale per i minorenni*).

11 Kāda kārtība ir jāievēro šajos gadījumos? Vai ir iespējams lietu risināt paātrinātā kārtībā?

Ja ar aizgādību un vecāku atbildības īstenošanu pār bērniem saistītais jautājums ir daļa no laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas strīda, piemēro procedūru, kas noteikta sadaļā [Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana](#).

Pasākumus attiecībā uz ārliulībā dzimušu bērnu aizgādību un vecāku atbildības īstenošanu vajadzības gadījumā nosaka tiesa pēc tam, kad ir sagatavots informācijas kopsavilkums un uzklausīts prokurors un vecāki.

Visus pagaidu un steidzamos pasākumus, ko uzskata par piemērotiem un ko var atcelt vai grozīt procesa laikā, nosaka nekavējoties, un tie ir jāņem vērā galīgajā lēmumā.

Tāpat kā visos ar bērniem saistītajos procesos, tiesnesis uzklausa bērnu, kuram ir 12 vai vairāk gadu vai kurš spēj iedziļināties apstākļos.

12 Vai ir iespējams saņemt juridisku palīdzību, lai segtu tiesas izdevumus?

Juridisko palīdzību var saņemt, lai segtu izmaksas par tiesisko aizstāvību laulāto atšķiršanas, laulības šķiršanas un bērna aizgādības procesā, kā arī vecāku atbildības ierobežošanas vai atņemšanas procesā.

13 Vai lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt?

Provizoriskus, pagaidu un steidzamus lēmumus par vecāku atbildību var pārsūdzēt Apelācijas tiesā (*Corte d'Appello* – otrās instances tiesa), kurā var pārsūdzēt tiesu galīgos lēmumus.

14 Dažos gadījumos varbūt ir jāvēršas tiesā vai citā iestādē, lai panāktu, ka lēmums par vecāku atbildību tiek izpildīts. Kāda kārtība ir jāievēro šādos gadījumos?

Tiesas lēmumi par vecāku atbildību ir izpildāmi.

15 Kas man jādara, lai panāktu, ka šajā dalībvalstī tiek atzīts un izpildīts lēmums par vecāku atbildību, ko ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa?

Citas ES dalībvalsts tiesas lēmums par vecāku atbildību tiek atzīts automātiski. Tomēr saskaņā ar 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 un 2019. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2019/1111 ikviena ieinteresētā persona var iesniegt pieteikumu par tāda nolēmuma izdošanu, ar kuru lēmums tiek vai netiek atzīts.

Attiecībā uz tādu spriedumu izpildi, uz kuriem attiecas 2003. gada 27. novembra Regulā (EK) Nr. 2201/2003 noteiktā pārvietošanās brīvības kārtība un kuri pieņemti tiesvedībā, kas sāka pirms 2022. gada 1. augusta, ieinteresētajai personai ir jāiesniedz pieteikums par izpildāmību apelācijas tiesā ar teritoriālo jurisdikciju. Kad lēmums ir pasludināts par izpildāmu, to izpilda saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, kurus piemērotu, ja lēmums būtu pieņemts šajā dalībvalstī.

Pusei ir jāiesniedz pieteikums par to spriedumu izpildi, kas pasludināti tiesvedībā, kura sāka no 2022. gada 1. augusta, iesniedzot pieteikumu teritoriālās jurisdikcijas tiesā.

16 Kurā šīs dalībvalsts tiesā ir jāvēršas, lai apstrīdētu lēmuma atzīšanu par vecāku atbildību, ja lēmumu ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa? Kāda procedūra ir piemērojama šādos gadījumos?

Pieteikumi par lēmumu atzīšanas atteikumu ir jāiesniedz apelācijas tiesā izpildes vietā. Tiesvedība notiek vienkāršotas tiesvedības veidā un noslēdzas ar lēmumu, ko var pārsūdzēt tikai tiesību normu piemērošanas jautājumos.

17 Kādus tiesību aktus piemēro tiesa, izskatot lietu par vecāku atbildību, ja bērns vai lietā iesaistītās puses nedzīvo šajā dalībvalstī vai ja tiem ir dažādas valstspiederības?

Tā kā Itālija ir ratificējusi Hāgas 1996. gada Konvenciju, piemēro šīs konvencijas noteikumus. Tādēļ vecāku atbildības rašanās un izbeigšanās, vecāku atbildības īstenošana un vecāku atbildības atņemšana vai ierobežošana notiek saskaņā ar bērna pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 11/03/2026

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā

ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.